

76ste vergadering

Dinsdag 16 mei 1995

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Deetman

Tegenwoordig zijn 133 leden, te weten:

Adelmund, Aiking-van Wageningen, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Assen, Bakker, Beinema, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Boers-Wijnberg, Boogaard, Van den Bos, Van Boxtel, Bukman, M.M. van der Burg, V.A.M. van der Burg, Van de Camp, Cherribi, Cornielje, Crone, Dankers, Dees, Deetman, Van Dijke, Dijkma, Dijkman, Dittrich, Van den Doel, Doelman-Pel, Duivesteijn, Van Erp, Esselink, Fermina, Van Gelder, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, Groenman, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Heerma, Hendriks, Hessing, Hillen, Hirsch Ballin, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, Van Hoof, Hooger-vorst, De Hoop Scheffer, Houda, Janmaat, De Jong, Jorritsma-van Oosten, Kalsbeek-Jasperse, M.M.H. Kamp, Keur, Klein Molekamp, Koekkoek, De Koning, De Korte, Korthals, Lambrechts, Lansink, Leerkes, Leers, Liemburg, Lilipaly, Van der Linden, Marijnissen, Mateman, Middel, Van Middelkoop, Mulder-van Dam, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oudkerk, Van Oven, Van der Ploeg, Poppe, Rabbae, Rehwinkel, Reitsma, Remkes, Van Rey, Van 't Riet, Rijpstra, Roethof, Van Rooy, Rosenmüller, Rouvoet, Schimmel, Schutte, Schuurman, Sipkes, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Stellingwerf, Sterk, Van der Stoel, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Valk, Te Veldhuis, Verbugt, Verhagen, Verkerk, Versnel-Schmitz, Vliegthart, Van der Vlies, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Van der Vosse, Vreeman, B.M. de Vries, J.M. de Vries, Wallage, Van Walsem, Van

Waning, Weisglas, Van Wingerden, Witteveen-Hevinga, Wolffensperger, Wolters, Ybema, Van Zijl, Zijlstra, Zonneveld en Van Zuijlen,

en de heren Van Mierlo, vice-minister-president, minister van Buitenlandse Zaken, Ritzen, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Voorhoeve, minister van Defensie, en Tommel, staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

De Cloe, Van Heemst, Huys en Woltjer, wegens verblijf buitenslands;

Nijpels-Hezemans, Essers, Scheltema-de Nie, Augusteijn-Esser, Gabor en Van der Heijden, wegens verblijf buitenslands, de gehele week;

Bolkestein, Verspaget en H. Vos, wegens ziekte;

Van Traa, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Het Presidium heeft met eenparigheid van stemmen besloten, te stellen in handen van de vaste commissie voor Financiën het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de accijns (24153).

Het woord is aan de heer Mateman.

De heer **Mateman** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Mijn vraag heeft betrekking op de vergaderorde van deze week. Voor morgen om 13.00 uur staat het jaarverslag van de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten op de agenda. Dat brengt onze fractie personeel in heel grote problemen, omdat ook de vervangende woordvoerder op dat ogenblik niet beschikbaar is in verband met een mondeling overleg over de bewapende helikopters, dat zeer belangrijk is.

Is het mogelijk de vergaderagenda daaraan aan te passen?

De **voorzitter**: Het is niet gebruikelijk, zeker niet voor de grotere fracties, om de kameragenda aan te passen aan de agenda van de leden. Dat hangt af van de vraag of er spoedeisende, andere zaken zijn. Meer kan ik op dit moment nog niet zeggen, dat begrijpt u. Mocht zich een gelegenheid voordoen de agenda te wijzigen, dan zal ik het niet nalaten. Maar dat weet ik natuurlijk niet. Dat hangt af van wat de Kamer verder plant.

Zo gauw er een wijziging in de agenda komt, zal ik het de Kamer natuurlijk laten weten. Maar vooralsnog moet ik een beetje de lijn vasthouden.

Het woord is aan mevrouw Vos.

Voorzitter

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil de Kamer toestemming vragen voor een interpellatie met de ministers van Economische Zaken, VROM en Verkeer en Waterstaat over het CO₂-beleid. Vorige week zijn voorlopige resultaten bekend geworden van berekeningen van het RIVM en het Centraal planbureau over de toekomstige CO₂-uitstoot. Hieruit blijkt dat die CO₂-uitstoot in het jaar 2000 niet kleiner zal zijn, maar "dat er in de komende jaren sprake zal zijn van een aanzienlijke groei". Onze vrees, die hier ook al herhaaldelijk is verwoord, dat het huidige beleid te kort schiet om de CO₂-doelstelling te halen, lijkt helaas uit te komen. De verantwoordelijke bewindslieden hebben de Kamer echter telkenmale voorgehouden dat zij met het gevoerde beleid wel degelijk op de goede weg zitten en de doelstellingen zullen gaan halen, ook na het schrappen van allerlei energiebesparingsubsidies.

De voorspellingen klinken dramatisch en het lijkt mij dan ook zeer noodzakelijk om op korte termijn een spoeddebat over deze kwestie met het kabinet te hebben, zodat wij kunnen horen wat de bewindslieden met deze nieuwe resultaten gaan doen, welke voorstellen zij hebben en welke maatregelen zij denken te nemen.

Mevrouw **Jorritsma-van Oosten** (D66): Voorzitter! In dat artikel wordt over heel veel zaken gesproken. Ook komt er even naar voren dat de situatie van de CO₂-uitstoot zorgelijker zou kunnen zijn dan wij nu denken. Maar in datzelfde artikel staat dat het uiteindelijke rapport waarin de volledige onderbouwing van het een en ander staat, dat RIVM-rapport in samenwerking met CPB en ECN, binnenkort uitkomt, naar ik heb gehoord in de week van 9 juni. Bovendien hebben wij een tijdje geleden al een motie aangenomen waarin wij de regering, vragen welke maatregelen zij wil nemen in verband met de reductie van de CO₂-uitstoot. Als er beslist een interpellatie moet worden gehouden, laten wij dat dan doen op een tijdstip dat goede onderbouwing mogelijk is, dus op een moment dat wij de beschikking hebben over het rapport van het RIVM. Het lijkt mij nuttiger om een goed onderbouwd debat te houden dan een debat zonder echte

cijfers, waardoor wij misschien tot ad-hoc-beslissingen komen.

De heer **Esselink** (CDA): Voorzitter! Mijn collega Leers en ik hebben bij de behandeling van respectievelijk de begroting van Economische Zaken en die van VROM twijfels uitgesproken over de haalbaarheid van de doelstelling voor de reductie van kooldioxide. Nu deze cijfers op tafel zijn gekomen, heeft mevrouw Vos, in het licht van de eerdere uitspraken van de regering, volstrekt gelijk als zij om een interpellatie vraagt. Ik steun haar verzoek dan ook van harte.

Mevrouw **Aiking-van Wageningen** (AOV): Voorzitter! Namens mijn fractie steun ik heel graag het verzoek van mevrouw Vos.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik reageer graag op de woorden van de fractie van D66. De cijfers die naar voren zijn gekomen, zijn een bewerking van het Centraal economisch plan. Ik denk dat dat plan op een aantal punten al zeer duidelijk een richting aangeeft. Het kan derhalve bijna niet anders dan dat de CO₂-uitstoot fors gaat stijgen. Het lijkt mij dat wij zo snel mogelijk een debat moeten voeren met de bewindslieden. Wij willen dat echt snel, omdat de voorstellen hun beslag moeten kunnen krijgen in de begrotingen die wij het komend najaar zullen behandelen. Het lijkt mij derhalve zinvol, zo spoedig mogelijk met het kabinet in overleg te treden, opdat een aanvullend pakket via de begrotingen in uitvoering kan worden gebracht.

De heer **Te Veldhuis** (VVD): Voorzitter! Met de D66-fractie denkt ook de VVD-fractie dat een debat op korte termijn een beetje prematuur is, gelet op het feit dat het rapport er aan zit te komen. Zodra het er is, hebben wij de concrete getallen. Er ligt nog steeds een motie op grond waarvan de regering met een overzicht van maatregelen zal komen. Ik vraag mevrouw Vos wat een debat vóór 9 juni voor aanvullende waarde zal hebben. Als zij de zin van zo'n debat kan aantonen, heb ik geen bezwaar tegen een interpellatie op korte termijn. Mochten wij op korte termijn meer en gedegener informatie dan deze kranteberichten tegemoet kunnen zien, dan is het wellicht beter om daarop te wachten.

Principieel heb ik natuurlijk geen bezwaar tegen de interpellatie.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Het plan dat door de ministers van VROM en EZ is toegezegd, komt pas in oktober. Dat lijkt mij te laat om deze zaak nog op een goede manier aan te pakken. Het lijkt mij van belang dat de Kamer vóór de zomer met het kabinet spreekt over een aanvullend pakket van maatregelen, zodat deze kunnen worden meegenomen in de begrotingsbesprekingen die deze zomer gevoerd zullen worden. Vandaar mijn verzoek om op basis van de cijfers die nu bekend zijn, zo spoedig mogelijk met het kabinet te debatteren.

De **voorzitter**: Gehoord de discussie, stel ik allereerst voor, het verzoek van mevrouw Vos in te willigen, zoals gebruikelijk bij interpellatieverzoeken, en de interpellatie morgenmiddag bij aanvang van de vergadering te houden met spreektijden van vijf minuten.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Mulder-van Dam.

Mevrouw **Mulder-van Dam** (CDA): Voorzitter! Vorige week vonden op enige eilanden van de Nederlandse Antillen verkiezingen plaats. De partijen die zich vorig jaar in de Antilliaanse verkiezingen hebben uitgesproken voor een drastische verbetering van het bestuur en een sanering van de overheidsfinanciën, hebben in de verkiezingen op Curaçao een meerderheid behaald. Zij zullen na hun verkiezingswinst hun verantwoordelijkheid volledig moeten nemen. Nederland heeft daar in de afgelopen jaren steeds op aangedrongen en daarvoor steun toegezegd. De laatste tijd horen wij echter niets meer over de opstelling van rijkswetten, samenwerking bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit en de positie van de rechterlijke macht. Volgens kranteberichten is de financiële situatie op Curaçao rampzalig. Wij willen de ministers voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken en van Justitie vragen, de Kamer per brief te informeren over hun aanpak van deze onderwerpen en de

Voorzitter

voortgang bij het werken aan de rijkswetten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van der Linden.

De heer **Van der Linden** (CDA): Voorzitter! Op 3 mei heeft de Kamer een motie, onder andere ingediend door het CDA, praktisch kamerbreed aanvaard om in voorkomende gevallen tewerkstellingsvergunningen te verlenen aan Polen. De minister heeft gezegd, die motie uit te voeren. De situatie bij de tuinders is op dit moment zeer gespannen, omdat het CBA heeft uitgesproken, geen tewerkstellingsvergunningen te zullen verlenen. Dit is voor de CDA-fractie onbegrijpelijk, en het is ook in strijd met de uitspraak van de Kamer. Hiermee wordt de volksvertegenwoordiging genegeerd. Ik wil de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, zeker na de uitspraak van de laatste dat aanvragen van bedrijven die aan de verplichtingen voldoen gehonoreerd dienen te worden, vragen om de Kamer met grote spoed nadere mededelingen te doen over de uitspraak van het CBA en de opvatting van de minister op dit punt. In de tweede plaats wil ik de minister vragen, kenbaar te maken welke opvattingen zijn ambtenaren in het CBA hebben uitgedragen. In de derde plaats vraag ik de minister of hij voornemens is, een aanwijzing te geven om op de kortst mogelijke termijn de kameruitspraak uit te voeren.

De heer **Keur** (VVD): Voorzitter! De VVD-fractie kan zich van harte achter deze vragen aan de minister scharen. Ook wij zijn benieuwd naar zijn antwoord op het niet uitvoeren van de motie, die kamerbreed is aanvaard.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Duivesteijn aan de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, over **intimidatie van ouderen door particuliere verhuurders**.

□

De heer **Duivesteijn** (PvdA): Voorzitter! De afgelopen tijd hebben we in de Kamer verschillende malen gesproken over het volkshuisvestingsbeleid, met name over de invoering van het nieuwe stelsel en de mogelijke effecten daarvan. De PvdA-fractie heeft enige vraagtekens geplaatst, met name bij de mogelijkheden om huren op te trekken naar maximaal redelijke niveaus, waar woningen leegkomen. In april van dit jaar is er een onderzoek verricht door de Projectgroep intimidatie oudere huurders, die is ingesteld door de ANBO, afdeling Amsterdam, het Amsterdams steunpunt wonen en de belangenvereniging van ouderen in de binnenstad. Dit onderzoek is ingesteld in samenwerking met tamelijk gezaghebbende organisaties als het bureau voor rechtshulp, de politiebureaus, sociale raadslieden, de sociale dienst enzovoorts. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat sprake is van intimidatie.

Mijn vragen aan de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zijn de volgende.

1. Heeft de staatssecretaris kennis genomen van het rapport van het Amsterdams steunpunt wonen en de ANBO, dan wel de kranteberichten hierover, waarin melding gemaakt wordt van stelselmatige intimidatie van oudere bewoners door hun verhuurders, met als doel hen uit de woningen te krijgen, zodat deze voor een hogere prijs verhuurd dan wel verkocht kunnen worden?

2. Was de staatssecretaris reeds op een andere manier op de hoogte van het voorkomen van dergelijke intimidatiegevallen? Neemt de staatssecretaris de berichten uit het rapport serieus? Kan hij de conclusies uit dit rapport onderschrijven?

3. Is de staatssecretaris bereid, zelf een onderzoek te laten instellen naar

de ernst en de frequentie van dergelijke gevallen van intimidatie?

4. Mocht blijken dat inderdaad regelmatig ongeoorloofde druk op huurders, ouderen en anderen, wordt uitgeoefend teneinde hen de woning te doen verlaten, is de staatssecretaris dan bereid om maatregelen te nemen? Is het instellen van een meldpunt dan één van die maatregelen?

□

Staatssecretaris **Tommel**: Voorzitter! Ik heb inderdaad kennis genomen van het rapport dat is uitgebracht. Dat rapport heeft niet zozeer als conclusie dat stelselmatig sprake is van intimidatie, maar dat af en toe sprake is van intimidatie. De voorbeelden die daarvan zijn aangegeven, duiden erop dat het meer dan incidenteel is. Ik heb mij wat breder geïntereiseerd op de vraag of, niet alleen in Amsterdam ± daar gaat het rapport over ± maar ook elders sprake is van intimidatie van huurders, omdat dit een ernstig verschijnsel is dat wij niet zonder meer naast ons kunnen neerleggen. Als daarvan sprake is, dan zal een effectieve weg moeten worden gevonden om er tegenin te gaan.

Wat is er gedaan? Nadat het rapport was gelezen, heb ik in de eerste plaats contact laten opnemen met de stedelijke woningdienst te Amsterdam en met wethouder Stadig die het rapport in ontvangst heeft genomen. Daarnaast is aan alle inspecties gevraagd om te bezien of men signalen had over intimidatie van huurders en of dat structureel was dan wel incidenteel. Dezelfde vraag is gesteld aan de secretariaten van de huurcommissies. Dat zijn zo ongeveer de instanties die hier wat over te melden hebben.

Wat is daarvan het resultaat? Het resultaat is dat is gebleken dat incidenteel sprake is van intimidatie, niet alleen nu, maar ook vroeger. Af en toe komen er klachten. Sommige huurcommissies kunnen zich niet herinneren ooit een klacht te hebben gehad, maar andere krijgen ze wel. Het gaat niet alleen om ouderen. Dat misverstand moet niet ontstaan. Men wil bijvoorbeeld ook jongeren uit hun huis hebben. Er zit geen systeem in. Het komt af en toe voor. Deze conclusie leidt ertoe dat blijvend aan dit verschijnsel aandacht moet worden besteed.